

På besök i Finland

Analys av resor till Finland från Sverige (och andra länder) under 2000-talet

MIKKO MAJANDER

Under de senaste åren har vi ständigt fått höra att Finland och Sverige står varandra närmare nu än någonsin sedan det gemensamma riket delades i början av 1800-talet. Vad denna ”närhet” i praktiken innebär är ändå svårt att mäta eller konkretisera.

Under vintern 2023 publicerade Tankesmedjan Magma, tillsammans med ett antal finska och svenska samarbetspartners, en opinionsundersökning som visade att svenskarnas intresse för Finland hade ökat. Detsamma visade en barometer om interaktionen mellan länderna som Hanaholmen publicerade samma år. Vid närmare analys framgick det ändå att det främst handlade om säkerhets- och försvarspolitik och om den internationella uppmärksamhet som dåvarande statsminister Sanna Marin väckte i pressen.¹

När de tillfrågade svarade på frågorna var det lätt för dem att konstatera att de skulle vilja veta mer om Finland. I praktiken verkar det däremot finnas en hög tröskel för att faktiskt göra något åt saken. Få av de svarande hade tagit del av finländsk kultur i någon form och nyheter från andra sidan Bottniska viken får inte någon större uppmärksamhet i Sverige. På den här punkten följer Sverige en internationell trend: synligheten för finsk kultur är väldigt liten och når inte upp till den allmänna bilden av Finland.²

Jämfört med tidigare mätningar kunde en allt större andel svarande (74 %) tänka sig en nöjesresa till Finland under det kommande året. Uppgången från tiden innan pandemin var hela 18

¹ Magma 14.2.2023 'Svenskarnas bild av Finland mer positiv än tidigare', <https://magma.fi/svenskarnas-bild-av-finland-mer-positiv-an-tidigare-nato-processen-en-av-orsakerna/>; *Hufvudstadsbladet* 14.2.2023 'Så här tycker svenskarna om Finland' (Anna Svartström); *Den bilaterala barometern 2023. En analys av samverkan mellan Sverige och Finland*, Hanaholmen & Kulturfonden för Sverige och Finland, 2023.

² Utrikesministeriets rapporter om Finlandsbilden, *Suomi muiden silmin 2024*, 39–40 & *Suomi muiden silmin 2025*, 38.

procentenheter. Svaret på om dessa vaga tankar har omvandlats till konkreta handlingar kan man finna i Statistikcentralens data. Där bokförs bland annat övernattningar i Finland av personer som är bosatta utomlands, specificerade per månad och landskap.

De detaljerade databaserna gör det möjligt att framställa djupare analyser, medan de årliga pressmeddelandena³ oftast bara konstaterar procentuella förändringar jämfört med året innan. I denna översikt granskas hur strömmen av svenska besökare har utvecklats under 2000-talet, utifrån de tidsserier som finns tillgängliga på nätet.

Hur placerar sig Sverige jämfört med andra länder? Har man återhämtat sig från det avbrott som coronapandemin orsakade? Hur har världsläget och Ukrainakriget påverkat resandet? Sveriges och Finlands gemensamma NATO-process har enligt vissa källor lett till en verklig ”Finlandsboom” i Sverige. Hur ser de blomstrande grannrelationerna ut i ljuset av övernattningsstatistikens krassa siffror?

Svenska resenärer i Finland

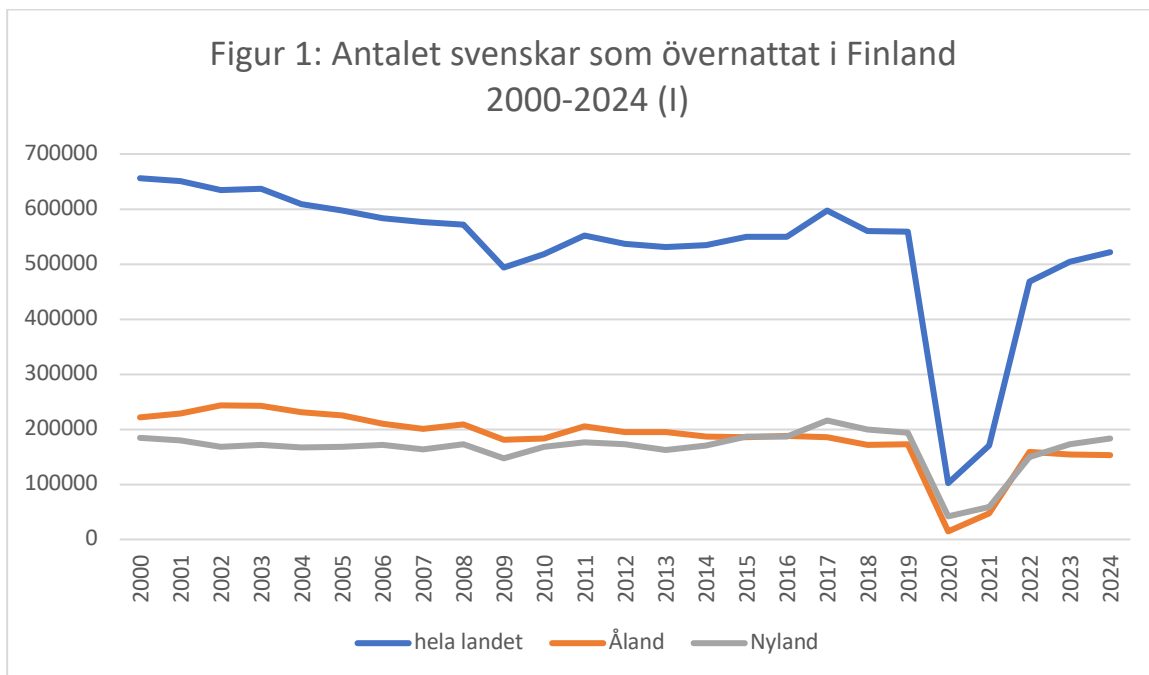
Utländska resenärers vistelser i Finland mäts oftast i antalet övernattningar på inkvarteringsanläggningar. Siffrorna anger alltså inte direkt antalet resenärer men de tar å andra sidan hänsyn till resans längd. Övernattningar hos släktingar eller vänner framgår inte i statistiken, inte heller om resan varit arbetsrelaterad eller en nöjesresa. Kriterierna är ändå samma för alla.

Svenskarnas intresse för att resa till Finland minskade under hela 2000-talets första årtionde. Från mer än 650 000 övernattningar vid millennieskiftet minskade antalet övernattningar till under en halv miljon. Under Finlands jubileumsår 2017 växte siffran till cirka 600 000 övernattningar varefter siffrorna nådde botten under pandemiåren 2020–2021.

Även om återhämtningen därefter varit god, är det slående att man under 2023–2024 ännu inte nått upp till nivåerna före pandemin (figur 1). Den relativa förändringen är dessutom större, eftersom Sveriges andel av alla utländska övernattningar i Finland nästan halverats under detta årtusende (figur 2).

³ Se Statistikcentralen, <https://stat.fi/julkaisut?statistic=matk>.

Vid analys av siffrorna ska man beakta ett par demografiska bakgrundsfaktorer. Antalet Finlandsfödda i Sverige har under 2000-talet minskat betydligt, från närmare 200 000 till cirka 130 000 (2022), i takt med att generationen som i stor skala flyttade till Sverige på 1960 – och -70-talen nu har gått ur tiden.⁴ Samtidigt har folkmängden i Sverige ökat från under 9 miljoner till över 10,5 miljoner, men denna volymtillväxt har inte återspeglats i antalet resor till Finland.

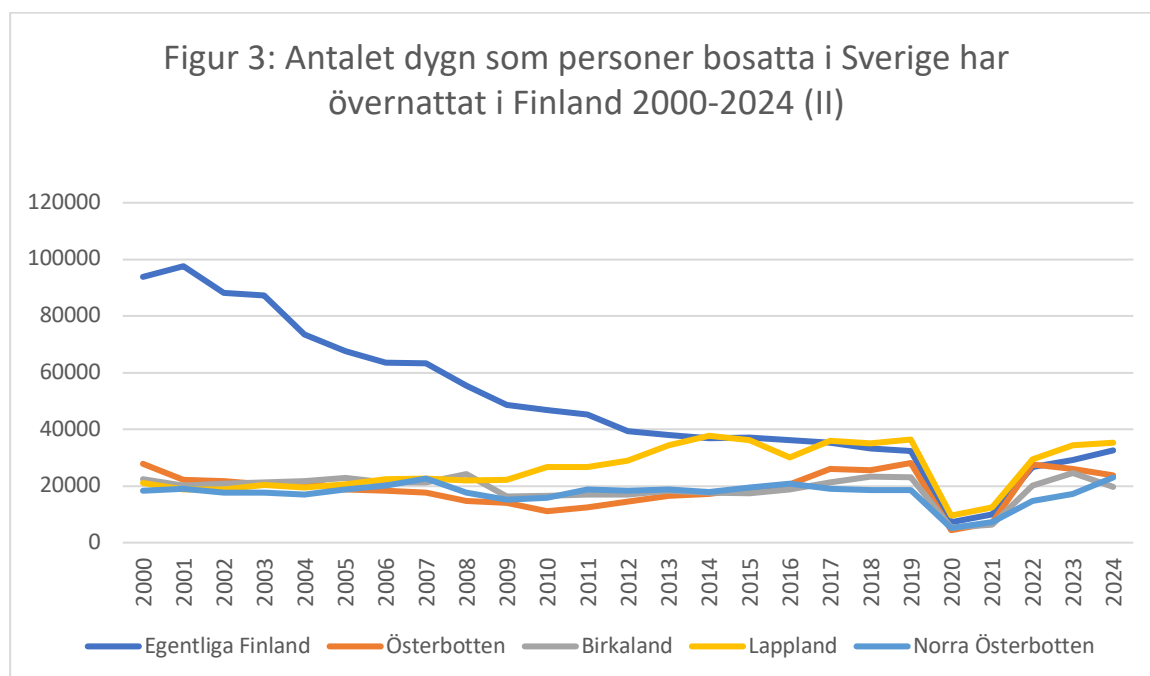

⁴ Den bilaterala barometern 2023, 15.

Vart reser man i Finland – vilka områden besöks? När man granskar statistik som omfattar hela landet är det lätt att förbise hur mycket de täta förbindelserna till Åland påverkar siffrorna för Sveriges del. Fram till självständighetsjubileet 2017 stod ögruppen för över en tredjedel av alla svenska övernattningar i Finland. Därefter har andelen (med undantag för pandemiåren) legat kring 30 procent.

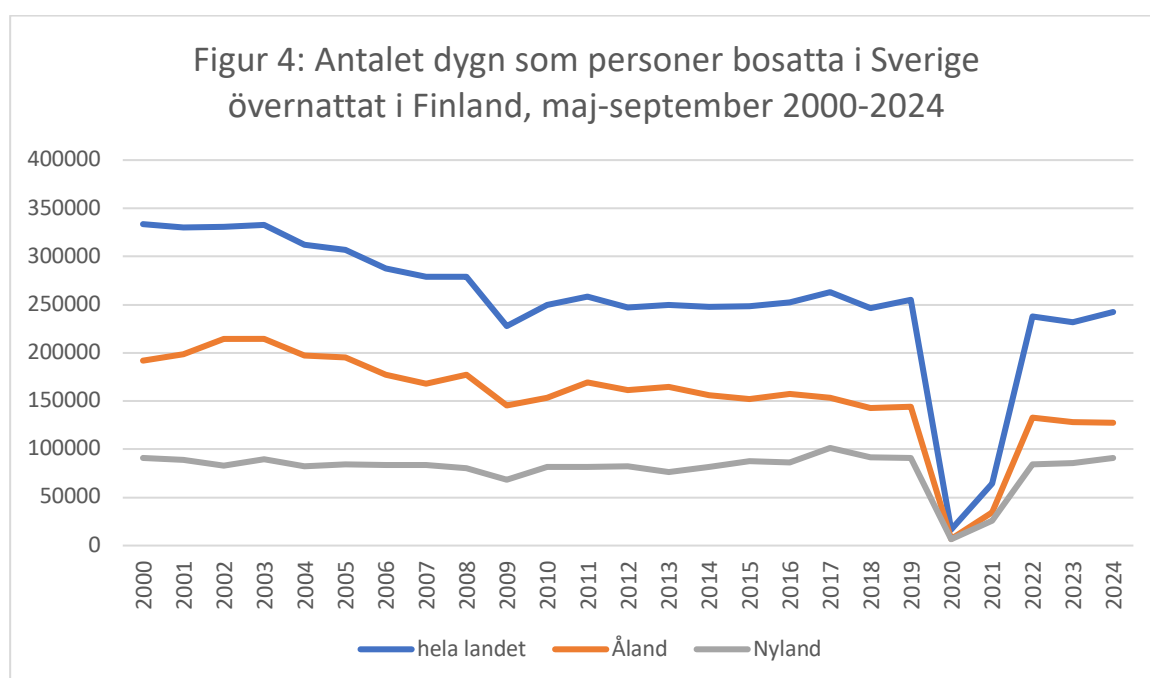
Som figur 1 visar ligger siffrorna för Nyland mycket nära Ålands. Tillsammans står de här två regionerna för ungefär två tredjedelar av de svenska övernattningarna som registrerats i statistiken. Egentliga Finlands andel har däremot minskat dramatiskt och ligger nu nära Lapplands nivå – den enda region som faktiskt lyckats locka väsentligt fler personer som är bosatta i Sverige att övernatta i regionen.

Österbotten, Birkaland och Norra Österbotten har i stort sett samma siffror som tidigare. År 2024 låg de övriga landskapens andelar på under två procent vardera (Satakunta, Mellersta Finland, Södra Österbotten, Päijänne-Tavastland) eller under en procent (Norra Savolax, Egentliga Tavastland, Södra Savolax, Norra Karelen, Södra Karelen, Mellersta Österbotten, Kymmenedalen, Kajanaland).

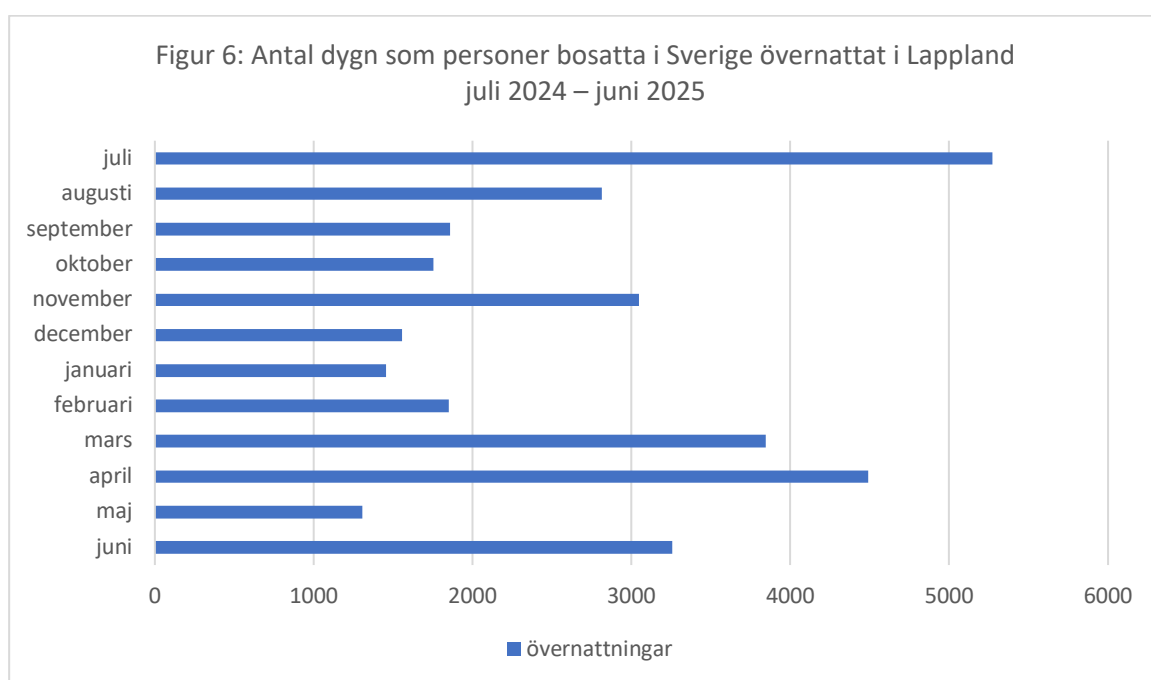
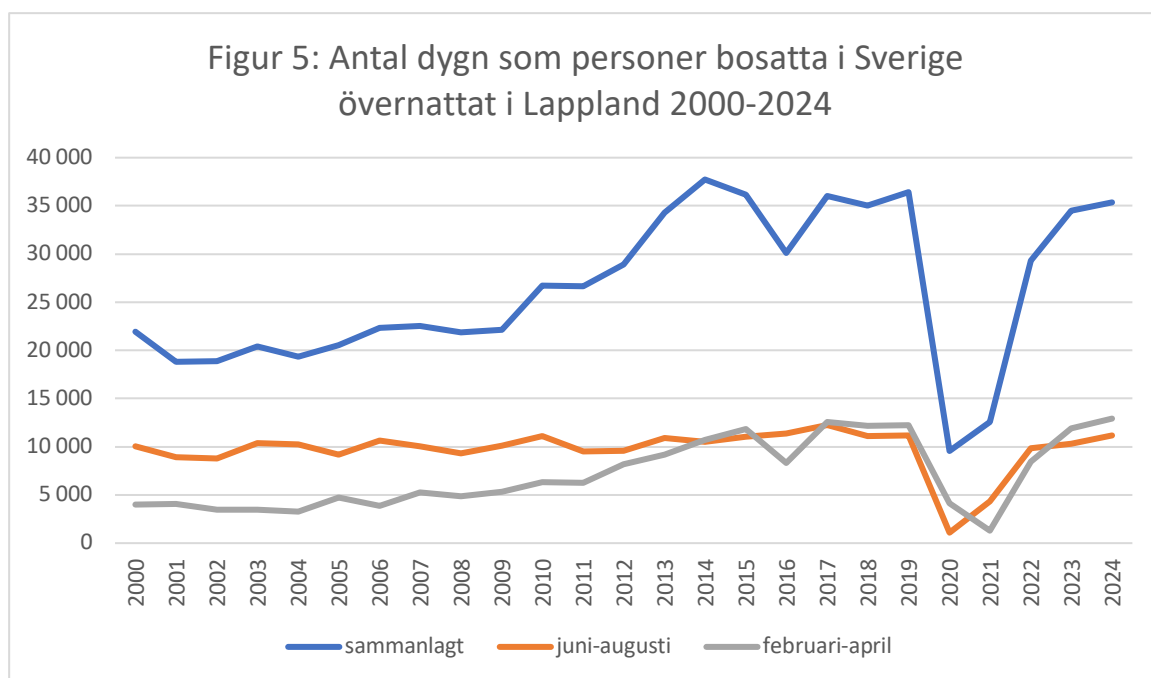

Sommarsäsongen lockar mest. Ungefär hälften av svenskarnas resor till Finland sker under juni–augusti, men trenden har varit svagt nedåtgående. Om tidsintervallet utvidgas med ett par månader ökar andelen till över 60 procent.

Skillnaderna mellan landskapen är stora. På Åland sker över 80 procent av övernattningarna mellan maj och september, medan motsvarande andel i Nyland oftast ligger strax under 50 procent (figur 4). I huvudstadsregionen fördelar sig besöken jämnt över hela året. I övriga delar av landet är juli den överlägset mest populära månaden bland turister.

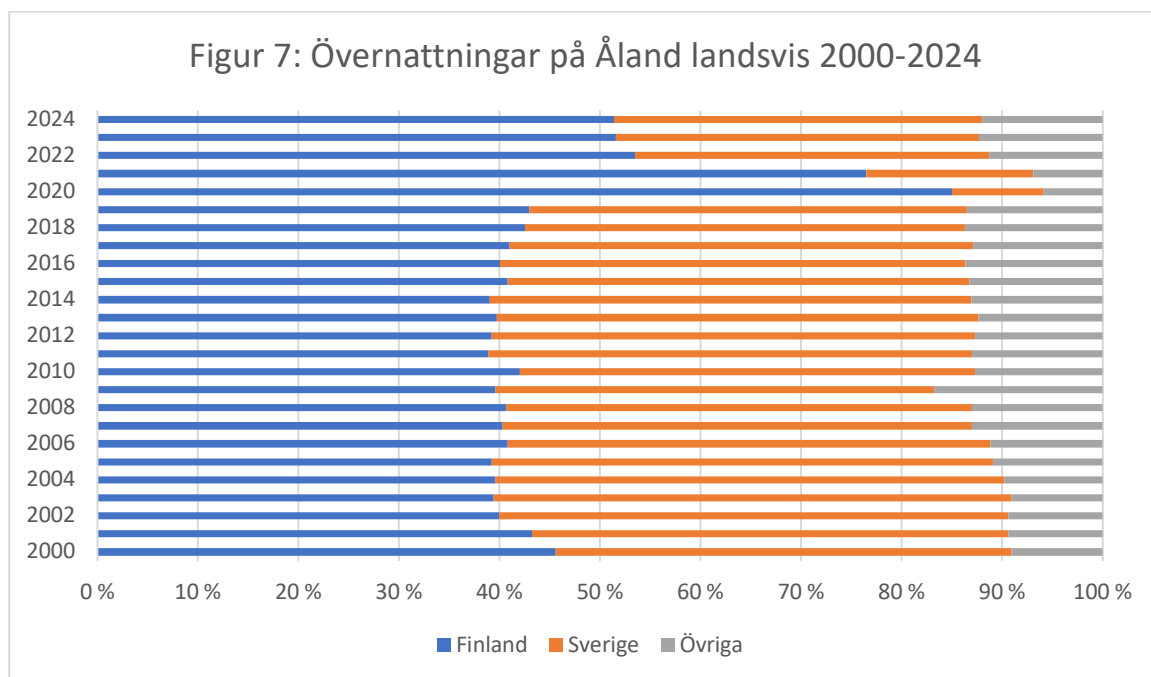
Ett annat intressant undantag är Lappland. Även om sommaren har behållit sin popularitet när det gäller antalet övernattningar av besökare från Sverige har tillväxten under 2010-talet främst skett under vintersäsongen – framför allt under vårvintern. Även de övriga månaderna har visat en relativt jämn ökning ända fram till november (se figurerna 5 och 6).

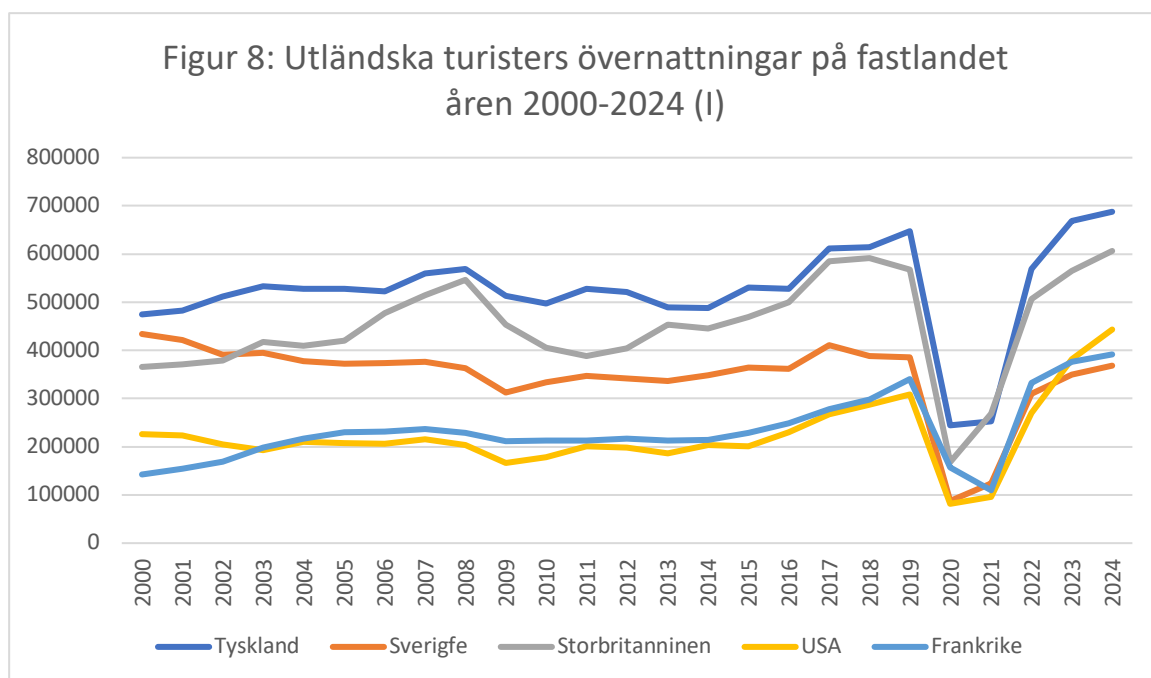
Svenska besökare jämfört med besökare från andra länder

Hur placerar sig Sverige på den finländska turistmarknaden jämfört med andra länder? En mer nyanserad bild än den som ofta framkommer i vanlig nyhetsrapportering får man genom att utesluta Åland från jämförelsen och i stället fokusera på siffrorna för fastlandet. Ögruppen är nämligen oproportionerligt mycket svårare att nå från övriga delar av världen än från Sverige.

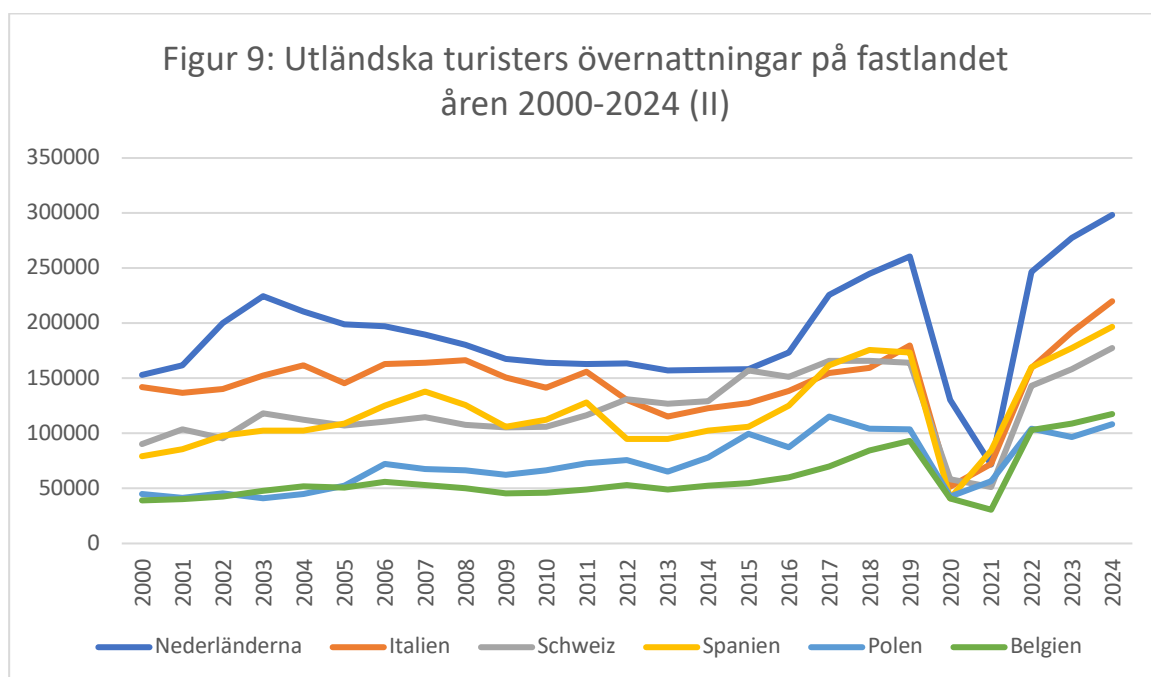
Faktum är att före pandemin övernattade fler turister på Åland från Sverige än från Finland (figur 7) – nästan hälften av alla besökare. Efter coronapandemin är rollerna ombytta. Det totala antalet svenska besökare har inte återgått till tidigare nivåer även om turismen på Åland totalt sett har ökat till över 400 000 årliga övernattningar.

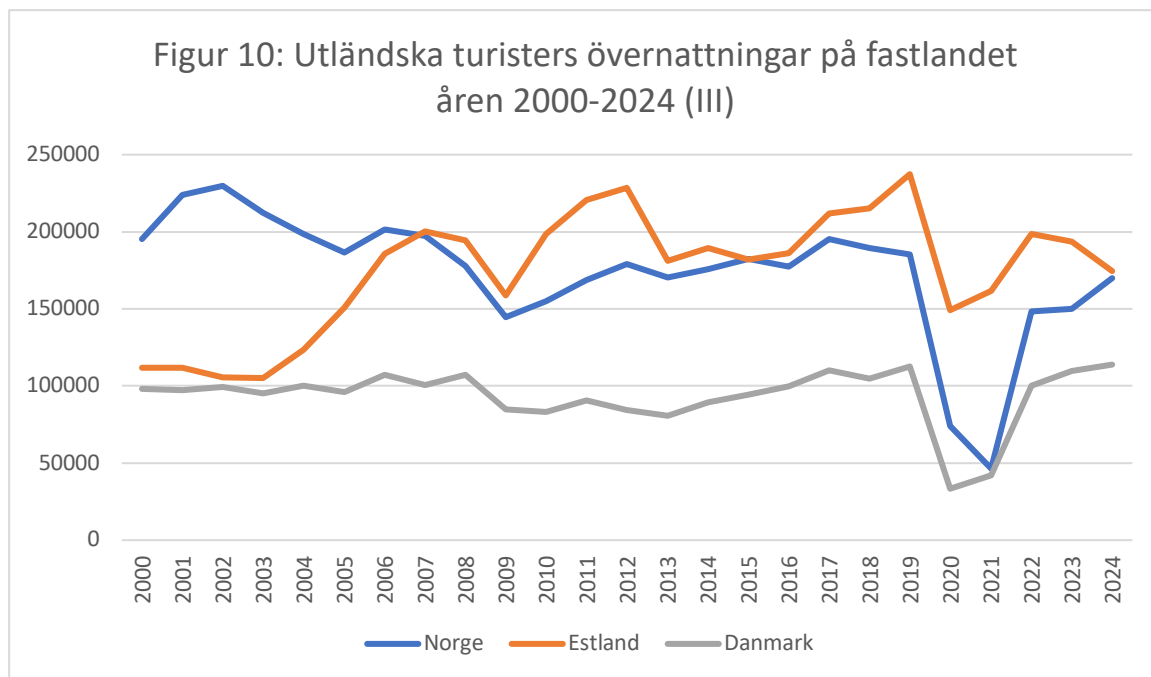

Om man bortser från Ryssland så har Tyskland (687 774 övernattningar år 2024) varit en stabil etta, medan Storbritannien (606 412) har klättrat upp till andra plats. Sverige (367 956) har sedan millennieskiftet halkat efter jämfört med dessa länder. Efter pandemin (och tack vare Finlands NATO-anslutningsprocess?) har både USA (443 368) och Frankrike (391 681) gått om Sverige i statistiken.

Bland de övriga länderna i Centraleuropa följer Nederländerna (298 319), Italien (219 942), Spanien (196 740) och Schweiz (177 466). Även Belgien och Polen har efter pandemin klättrat upp till över 100 000 övernattningar. Bland grannländerna har Estland (174 585) gått om Norge (169 960). (Se figurerna 9 och 10.)

Det finns en betydande geografisk spridning av turismen i Finland. Britternas entusiasm för så kallad *julturism* har ökat dramatiskt. Under 2010-talet fördubblades antalet besök i Lappland i december och nådde en ny toppnivå efter pandemin: nästan 200 000 övernattningar under en enda månad – vilket motsvarar ungefär en tredjedel av hela årets totala antal.

Säsongen har dessutom utökats till november och lockar även besökare från andra länder. För personer bosatta i Spanien har december varit ungefär tre gånger mer populär än någon annan månad. Även fransmän och holländare har upptäckt Lappland. Bland dem är januari och februari fortfarande de mest populära månaderna.

Under vintermånaderna kommer ändå flest besökare från Storbritannien, Frankrike och Nederländerna. Besökare från dessa länder står för mångdubbelt fler övernattningar i Lappland under vintern än vad besökarna från samma länder står för i huvudstadsregionen under sommarmånaderna maj till september.

Sverige sticker ut i andra änden av skalan. Eftersom svenskarna är vana vid mörka vinternätter, fjäll och norrsken känns Lappland inte lika lockande för dem. Vissa hävdar till och med att jultomten

bor i Tomteland i Mora, Dalarna och inte i Rovaniemi, trots att Rovaniemi har fått officiell status som jultomtens hemstad av Europeiska unionen och dominerar den internationella julturismen.⁵

Tabell: Vinterturism från utlandet till Lappland jämfört med sommarturism till Nyland 2002–2025

	Lappland: nov-mars 2022–2025 (medeltal)	Nyland: maj–september 2022–2024 (medeltal)	
Frankrike	227 389	<- 4,8 x	47 802
Storbritannien	307 934	<- 3,7 x	83 535
Nederländerna	128 224	<- 3,6 x	35 978
Schweiz	54 904	<- 1,5 x	37 136
Italien	59 954	<- 1,3 x	46 392
Spanien	53 524	<- 1,3 x	41 662
Tyskland	153 719	<- 1,1 x	138 803
Kina	25 807	1,2 x ->	31 002
Polen	11 004	2,2 x ->	24 198
Norge	15 187	2,4 x ->	36 193
Japan	14 680	2,5 x ->	36 103
Danmark	11 342	2,6 x ->	29 220
USA	46 323	3,3 x ->	151 154
Estland	9 383	4,8 x ->	45 196
Sverige	12 775	6,8 x ->	87 154

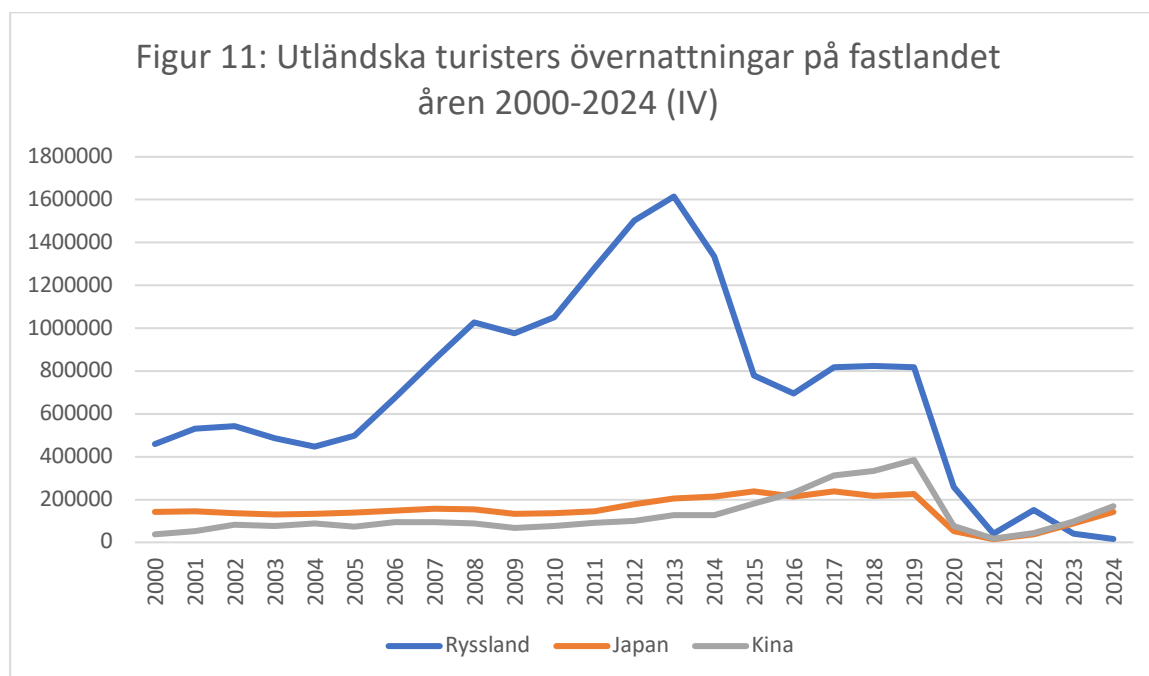
Ryssland, Japan, Kina

Före pandemin var ryssarna den klart största gruppen utländska turister under mer än ett decennium. Under toppåret 2013 registrerades 1 614 820 övernattningar av ryska besökare – nästan lika många som de fem följande länderna tillsammans (Tyskland, Storbritannien, Sverige, Frankrike, USA). Även när antalet övernattningar halverades behöll Ryssland förstaplatsen. Den årliga besöksvolymen låg kring 800 000 övernattningar.

Nyland lockade omkring 30 procent av de ryska turisterna, medan Lappland som mest nådde tio procent. Särskilt anmärkningsvärt under 2010-talet var att övernattningarna fördelade sig över stora delar av östra Finland. Mest besöktes Södra Karelen (cirka 20 %) och Södra Savolax (nästan 10 %).

⁵ *Helsingin Sanomat* 21.12.2024 'Suomi omi joulupukin itselleen nerokkaalla tempulla, jota ruotsalaiset voivat vain kadehtia' (Essi Myllyoja).

De ryska turisterna besökte också många andra landskap som oftast ligger vid sidan av de stora turistströmmarna. Till västkusten – Satakunta, Österbotten, Södra Österbotten och Mellersta Österbotten – nådde däremot bara en bråkdel av den stora ryska turistmassan.

”I S:t Petersburg tog beundran för den västra grannens livsstil nästan formen av ren fanatism”, berättade en tjänsteman som arbetade vid Finlands generalkonsulat. ”Det kändes som om nästan alla man mötte hade personliga erfarenheter av Finland.” Det livliga utbytet avbröts först av pandemin, sedan av Rysslands anfallskrig mot Ukraina och slutligen av stängningen av östgränsen.

Ryssland har traditionellt sett haft en positiv inställning till Finland men bilden har nu förändrats drastiskt. I en opinionsundersökning gjord år 2019 hade över 70 procent av ryssarna en positiv syn på Finland medan motsvarande siffra år 2024 sjunkit till endast 40 procent. Undersökningen visade att unga vuxna betydligt oftare har en positiv uppfattning än vad pensionärer har.⁶

Att turismen har kollapsat har ekonomiskt slagit till hårdast mot östra Finland, som redan tidigare kämpat med svag tillväxt, men konsekvenserna av det förändrade internationella läget märks också

⁶ Utrikesministeriets rapporter om Finlandsbilden, *Suomi muiden silmin 2024*, 20–23 & *Suomi muiden silmin 2025*, 3, 20–23.

på andra håll. Även kinesernas attityd till Finland har blivit mer kritisk, och kontakterna med Asien försvåras av att det ryska luftrummet är stängt för Finnairs flygplan.

Antalet kinesiska turister som kom till Finland växte kraftigt under andra hälften av 2010-talet och nådde år 2019, mätt i antalet övernattningar (384 300), redan samma antal som Sverige. Efter pandemin har återhämtningen gått långsamt och når inte ens upp till hälften av den tidigare nivån.

I Japan har man en längre tradition av att besöka Finland och japanernas besöksvolym har hållit något stabilare. Statistiken för Japan under 2020-talet följer ändå samma kurva som för Kina.

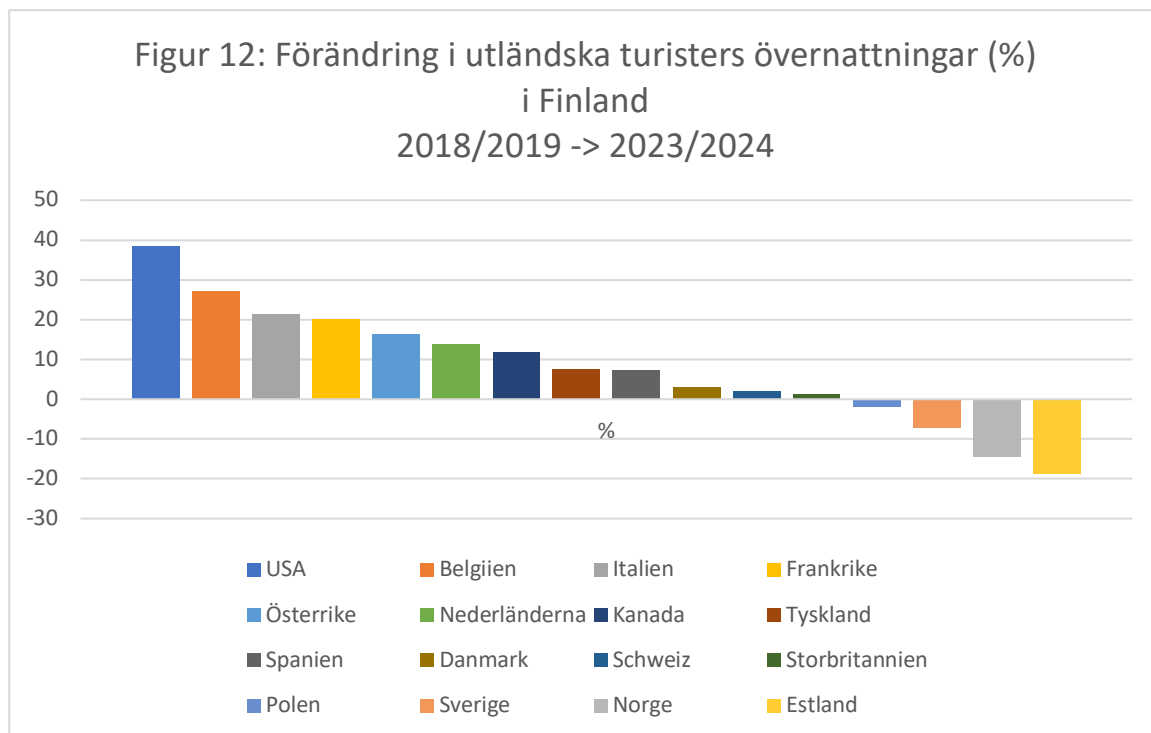
Stämmer påståendet om en ”Finlandsboom”?

”Det finns en stor potential att öka året-runt-turismen bland svenskarna”, konstaterade Visit Finland när förhållandena höll på att normaliseras efter pandemin. De närliggande marknaderna förväntades återhämta sig först. Svenskarna var ute efter autentiska, hälsosäkra, hygieniska och hållbara resmål. Lättillgängliga naturupplevelser lockade, man åkte helst på semester tillsammans med hela familjen och helst med bil, båt, tåg eller buss.⁷

Finland borde alltså ha haft alla förutsättningar att klara sig i konkurrensen om turisterna, men realiteten är en annan. ”Svenska resenärer är inte intresserade av Finland”, rapporterade Sveriges Television ett par år senare. Visit Finlands direktör beklagade sig över bristen på marknadsföringsresurser och konstaterade: ”På vissa håll är svenskarnas bild av Finland något dammig.”⁸

⁷ Visit Finland, 'Matkailu Ruotsista Suomeen', <https://www.visitfinland.fi/toiminta-markkinoilla/ruotsi>.

⁸ SVT.se 11.7.2024, uppdaterad 27.7.2025 'Ruotsalaisia matkailijoita ei kiinnosta Suomi' (Johanna Immonen).

Samtidigt sägs det att Finland och finskhet är ”coolt” i Sverige. Det märks också inom populärkulturen – ett av Sveriges starka områden både nationellt och internationellt. Svenskarna röstade själva fram den finlandssvenska gruppen KAJ från Österbotten som sin representant i Eurovisionen och några artister med invandrarbakgrund har börjat uppträda och spela in låtar på finska.⁹

Det är en utmaning för turismen i Finland att nå nya generationer i Sverige men också att locka dem att resa hit – och att få dem som redan besökt Finland att återvända. När SVT frågade stockholmare på gatan om turistresor till Finland var det vanligaste svaret att de besökt Finland ”för länge sedan”. Varmare länder och trendigare städer lockar – ofta till samma pris som det dyra grannlandet som också upplevs vara rätt likt Sverige.¹⁰

Hur bra måttstock är turismstatistiken egentligen för att tolka Finlandsbilden eller attityderna mot vårt land? Är inte en brittisk familj som besöker Rovaniemi i decembermörkret främst intresserad av jultomten och de myter och upplevelser som byggts upp kring honom? Är skidåkning i Lapplands vårsnö bara omväxling från de välkända Alperna?

⁹ *Helsingin Sanomat* 15.4.2025 'Ruotsissa isot artistit ovat alkaneet laulaa suomeksi' (Hanna Freyborg); jfr. Elna Nykänen Andersson: 'Kuinka vahvalla pohjalla Ruotsin Suomi-buumi lepää?', *Suomi muiden silmin 2024*, 14–15.

¹⁰ SVT.se 11.7.2024, uppdaterad 27.6.2025 'Ruotsalaiset Suomesta lomakohteena' (Johanna Immonen).

Oavsett vad resans motiv är lämnar vädlandet alltid någon form av intryck – en känsla av atmosfären och hur saker och ting fungerar. För en förstagångsresenär kan detta till och med vara avgörande för vilken attityd som skapas. Samspelet mellan Finland och Sverige har dock under årens, decenniernas och århundradenas gång varit så mångfacetterat att man inte nödvändigtvis behöver besöka landet personligen för att forma en uppfattning.

Hur som helst visar de långa tidsserierna i övernattningsstatistiken inte något starkt underlag för tesen om en pågående ”Finlandsboom” bland svenskarna. Men kanske det finns någon djupare substans och långsiktighet som kan smitta av sig från försvars- och säkerhetspolitiken till kultur och samhälle?

Känslomässiga fenomen är ofta ytliga och känsliga för påverkan, ungefär som det ständigt varierande klämodet. Bara två år innan KAJ tog den finländska bastun till Europa under svensk flagg var länderna djupt förbittrade på varandra i Eurovisionen. Den europeiska juryn gav sina röster till Loreens storslagna ballad – som inte fick en enda publikröst från Finland. Trots att finska Käärijä var en förhandsfavorit förlorade han med några knappa poäng mot Loreen. Där gick en möjlighet att fira en dubbelseger förlorad.

Å andra sidan är det också ett tecken på en nära relation då tävlandet tas på allvar. Begreppet ”älskade fiende” har levt med i den unika landskampen i friidrott som under sensommaren 2025 kunde stoltsera med sin hundraåriga historia. Samma känslor blossar också alltid upp när Tre Kronor möter Lejonen i rinken.

Mikko Majander är docent i politisk historia vid Helsingfors universitet och samhällsanalytiker vid tankesmedjan Magma.